
Innovatie is het ordewoord van de dag. Voor het sociaal-cultureel werk was het dat altijd al. Met opmerkelijke vernieuwende manieren van werken, maar ook door radicaal te kiezen voor datgene waar vandaag de grootste nood aan is: verbondenheid en gemeenschapsgevoel.

Radicaal mikken op wat moet

ONUMENTEN

Katrien Boogaerts

/ KUNSTWERKT

"Kunstwerkt had in het voorjaar van 2020 meteen het gevoel dat het vanuit beeldende kunsten iets moest doen rond alle verlies dat gelinkt kon worden aan de coronacrisis. Van concreet verlies van geliefden tot het meer abstracte verlies van een wereldbeeld dat drastisch werd omgegooid. Dat resulteerde in 2021 in de troostende tiendaagse *Heel het land* maar ook in het project 'Onumenten'.

Onumenten zijn gedenkplaatsen verspreid over het hele land. Samen vormen ze een netwerk van troostplaatsen, stilteplekken voor bezinning, rust, ontdekking en ontmoeting in de open lucht. Met de Onumenten lanceren we een nieuw woord en een nieuwe conceptuele vorm als aanzet om op een nieuwe manier om te gaan met rouw. **De dood moet niet langer weggeduwd worden in het achterste kamertje of**

in een funerarium. De rouwende moet zich niet langer terugtrekken in zichzelf en in de cocon van zijn huis.

De Onumenten zijn ontworpen door landschapsarchitect Bas Smets en tonen, elk in de eigen setting, de stille kracht van beeldende kunst. Ze tonen hoe kunst een kader kan scheppen waarin iedereen met zijn eigen verhaal en ervaringen terecht kan. Onu-

umenten vertrekken vanuit beeldende kunst, maar het zijn ook open plekken waarin iedere andere kunstdiscipline zeer welkom is. Voor de toekomst hopen we dat er bij alle Onumenten spontaan kleine en grotere dingen gebeuren. Dat mensen zich die plekken toe-eigenen en dat er gedanst, gezongen, gesproken, geschreven, gelezen, getekend, geschilderd, gemusiceerd wordt."

/ WWW.ONUMENTEN.ORG

EETBARE BUURTEN

Stijn Overloop / VELT

"Velt is dé vereniging voor al wie milieuvriendelijk aan de slag wil gaan in de tuin of in de keuken. Maar tuinieren of koken is bij Velt geen louter individueel verhaal. Zo begon Velt al in 2006 samentuinen te ondersteunen. In een samentuin komen mensen bijeen om ecologisch te tuinieren en om elkaar te ontmoeten. In sommige samentuinen krijgt elke tuinier een eigen perceeltje. Op andere plaatsen werkt iedereen samen op het hele terrein. Maar het beheer van de samentuin gebeurt altijd gezamenlijk. In de loop der jaren heeft Velt een 90-tal samentuinen begeleid. Of het initiatief nu komt van een vereniging, een burger of een gemeentebestuur, Velt verwelkomt iedereen.

Onder het motto 'samen eco-actief' ondersteunt Velt de laatste jaren ook voedselbossen, plukboomgaarden, schoolmoestuinen. Telkens in samenwerking met vrijwilligers. Zo is Velt recent gestart met voedselbosbegeleiders opleiden. Dit past allemaal in het concept *eetbare buurt*. In een eetbare buurt ontmoeten mensen elkaar door samen te koken, te tuinieren en/of te zorgen voor kippen, groenten, fruit en ander plukbaar lekkers. **Buurtbewoners, vrijwilligers, landbouwers, scholen, zorginstellingen en gemeenten werken er samen aan een warme, gezonde buurt voor iedereen.** Een eetbare buurt is er voor iedereen. Daarom zet Velt ook expliciet in op het betrekken van kansengroepen."

WWW.VELT.NU/EETBARE-BUURT

DIVERZCITY

Lennart Thienpont / VOEM

"Sinds de laatste lockdown in 2021 begon Voem te experimenteren met de Metaverse als onlinekantoor, waar je kan videomeeten, events en workshops organiseren en spelletjes spelen met je collega's en partners. Nu flexwerken de norm is, gebruikt Voem zijn virtuele werkplek nog steeds dagelijks: of je nu thuis werkt of op kantoor, alle collega's over heel Vlaanderen en Brussel zijn ingelogd met hun avatar. Ook de leden en partners van Voem springen geregeld binnen. In één jaar maakten 800 mensen hun eigen avatar aan.

Ondertussen ontwikkelde Voem zijn eigen virtuele 3D-wereld 'DiverzCity' met onder andere een interlevensbeschouwelijke wereld, een clubhuis voor de leden, een tent als *safe(r) space*, een exporuimte en een coworkingplek. Voem organiseerde er onder meer haar Emancipatieprijs, Veggie = Halal workshops,

'We Need To Talk About It' en Voem Meet-ups met de leden.

Tegen 2025 wordt DiverzCity een levende stad waar verschillende organisaties van over de hele wereld zullen samenwerken en events organiseren."

BEZOEK DIVERZCITY

DE LEVENDE BIBLIOTHEEK

Erika Rau / CITIZENNE

“Magische momenten. Zo kan je de diepgang van een gesprek tussen ‘een levend boek’ en de lezer wel noemen. Avansa Citizenne past dit project in zijn streven naar ‘Brussels Most Empathic City’ in. Want mensen kennen elkaar niet meer. Ze plooiën zich terug op zichzelf waardoor vooroordelen nooit veraf zijn. Kleine, gerichte ingrepen maken het verschil.

Bij een Levende Bibliotheek ontleen je geen boeken maar mensen die krachtig en inspirerend vertellen over hun hobbelige levensparcours. De ‘lezer’ luistert en stelt vragen. En zo groeit het begrip voor bijvoorbeeld mensen van kleur of voor wie op straat leeft. Ook aan de kant van ‘de boeken’ gebeuren mooie dingen. Door hen onderling te verbinden, groeit vertrouwen en ontstaat een hechte *community*.

“We creëren een safe space voor mensen die elkaar niet spontaan zouden spreken.”

Deze succesformule inspireert duidelijk tal van sociaal-culturele partners en collega-Avansa’s. In minstens zes regio’s zijn al Levende Bibliotheken actief. Tel de vele uurtjes intens contact samen en je kan spreken van een gigantische empathische boost.”

LEERCREDITS Klaas Verstraete / MUNTUIT

“Leercredits is een gemeenschapsmunt, opgestart door Muntuit. Een ruilmiddel tussen zeven sociaal-culturele pioniers die elkaar ondersteunen, samenwerken, sparren. Dankzij een onlineplatform kunnen deelnemende organisaties hulp vragen aan andere organisaties met een gelijkaardig sociaal engagement. Wanneer je iemand helpt, ontvang je in ruil leercredits, waarmee je later zelf hulp kan zoeken.

Onder het motto “durf te vragen” spreken organisaties talenten, kennis en expertise aan die normaal onzichtbaar blijven. Kan iemand een cateraar in het Mechelse aanraden? Hoe ga je om met de vrijwilliger 2.0? Kan iemand een uurtje met me sparren over de nazorg van vormingen? **Leercredits zijn een middel om kennis en ervaring uit te wisselen en zo efficiënter (samen) te werken.**

We kunnen elkaar helpen om leerprocessen in te korten en het leergeld te verminderen. Maar evenzeer kunnen we elkaar een snelle praktische tip geven, zoals een goeie telewerkplek vinden. Zeker in crisistijden als deze mogen we ons niet laten vangen aan schaarstedenken. We mogen niet op onze kennis blijven zitten. We delen de capaciteiten die we als collectief al hebben zodat iedereen sterker wordt. We doen in 2023 verder met een tweede versie.”

WWW.LEERCREDITS.BE

AVANSA-CITIZENNE.BE/DE-LEVENDE-BIBLIOTHEEK

SAMEN MEDITEREN VIA ZOOM

Philippe Vandevorst

/ VZW TIMOTHEUS

“Toen Vlaanderen in maart 2020 in *lockdown* ging, hadden we al een aantal cursussen succesvol online georganiseerd. We konden dus snel op de bal spelen. Amper twee dagen na de start van de *lockdown* lanceerden we het initiatief om vijf dagen per week om acht uur stipt online een half uur samen te mediteren om veerkracht op te bouwen in moeilijke tijden. De meditatie werd telkens rond een actueel thema opgebouwd en begeleid door iemand van de kerngroep van vzw Timotheus. Nadien was er nog een halfuurtje in ‘*break-out rooms*’ om in kleine groep zorgen, angsten, hoop te delen. De individuele zoektocht naar betekenis en zingeving werd op die manier een gemeenschapsvormend en hoopvol gebeuren.

Tot onze verbazing hadden we in een mum van tijd dagelijks gemiddeld 350 deelnemers. **Mensen vertelden ons hoe deze dagelijkse bijeenkomst hen hielp stand te houden, zich verbonden te voelen** en veerkracht en betekenis te ontdekken in zichzelf.

Op algemene aanvraag zetten we dit initiatief dagelijks voort tot december 2021. Nooit eerder bereikten we zo snel zo veel nieuwe mensen. In januari 2022 stapten we over naar een wekelijks moment. We leerden dat meditatie ook een sterk gemeenschapsvormend element in zich draagt. We gaan graag verder met het initiatief.”

RACISME ONTRAFELD

Evodia Uggi / SANKAA

“Omdat er tot dusver relatief weinig onderzoek is gebeurd naar discriminatie bij personen met Afrikaanse roots in België startte Sankaa het luisteronderzoek ‘Racisme ontrafeld’. Hoe begrijpen ze racisme? Wat doet het met hen? Welke impact heeft dit op hun leefwereld en op de samenleving? Hoe gaan ze ermee om? Waar hebben ze nood aan?”

De verhalen uit dit onderzoek leggen een pijnlijke realiteit bloot, verteld vanuit de beleving van meer dan 400 mensen. Het trauma dat slachtoffers aan racisme overhouden is reëel. De combinatie van dagelijkse (subtiele) micro-agressies en de meer systematische uitsluitingsmechanismen op de arbeidsmarkt, in het onderwijs en op sociaal vlak wegen zwaar door. Dit beïnvloedt hoe mensen naar zichzelf en naar onze maatschappij kijken. Velen voelen zich minder verbonden met de samenleving waartoe ze behoren.

In onze komende acties zetten we in op versterking en *healing* (focus op de gemeenschap) en *awareness* (focus op de bredere maatschappij), omdat we geloven dat deze aanpak tot effectieve verandering kan leiden. Verandering die we enkel kunnen realiseren als we dit samen met partners, inclusief de overheid, uitvoeren.

Binnenkort starten we met een nieuw project SAFE HARBOR – ‘Focus op verbinding, *healing* & veerkracht’. Daarin leiden we ervaringsdeskundigen op tot Safe Support Leaders en creëren we een aantal platformen waar mensen in een veilige omgeving in verbinding kunnen staan met zichzelf en anderen, kunnen praten over emoties en trauma’s, kunnen groeien om terug in dialoog te gaan met anderen en de stap te doen naar actieve participatie.”

/ WWW.SANKAA.BE

/ WWW.TIMOTHEUS.BE